

VAN DE ARBEIDSMARKT

Recreatie en toerisme

Tot voor kort werden recreatie en toerisme als verwante, maar toch duidelijk van elkaar te onderscheiden beleidsterreinen gezien. Momenteel worden ze veelal in één adem genoemd. De toeristisch-recreatieve sector krijgt bovendien een aantal nieuwe functies toebedeeld. Deze ontwikkeling biedt geografen duidelijke perspectieven.

DRS. WIM WESTERVOORDE *

De toeristisch-recreatieve voorzieningen worden bijvoorbeeld geacht een rol te spelen in de revitalisering van steden. De stedelijke omgeving moet in recreatief opzicht zodanig zijn dat verschillende bevolkingsgroepen de stad weer als een aantrekkelijk woonmilieu gaan ervaren. Van een versterking van de woonfunctie kan pas sprake zijn als de voorzieningen aansluiten bij de woonbehoeften. Voor de realisering van deze aansluiting is marktonderzoek nodig.

Van de toeristisch-recreatieve voorzieningen wordt daarnaast in economisch opzicht veel verwacht. Daarom hebben op provinciaal niveau de nota's 'Toeristisch beleid' hoge prioriteit. Op basis van deze nota's hopen de provincies een graantje mee te pikken van de 12 miljoen die jaarlijks voor de verbetering van de toeristisch-recreatieve infrastructuur beschikbaar is. Verschillende gemeentelijke overheden besteden veel aandacht aan het opstellen van *stedelijke toeristisch-recreatieve ontwikkelingsplannen* (TROP's). Het zijn niet alleen de grote steden, maar juist ook de kleine en middelgrote steden die hier veel tijd en energie in steken. De TROP's moeten het instrumentarium leveren voor een verdere uitbouw van de economische potenties van de recreatieve sector. Binnen het beleidsterrein is een duidelijke accentverschuiving opgetreden. Aanvankelijk was het beleid vooral gericht op het stimuleren van de recreatieve mogelijkheden voor de

eigen bevolking. Het recreatiebeleid was daarmee een onderdeel van het algemene welzijnsbeleid. Van de voorzieningen wordt thans verwacht dat ze ook toeristen en recreanten van buiten de stad aantrekken. De bestedingen van deze bezoekers vormen een welkome bron van inkomsten. Hoewel over de werkgelegenheidseffecten van de bestedingen weinig bekend is, worden op dit vlak hoge verwachtingen gekeesterd.

Voor de gemeentelijke autoriteiten is de rentabiliteit van de investeringen een zwaarwegend criterium geworden. Daarom wordt vaak voor een *marketing-benadering* gepleit. Deze koerswijziging betekent dat de plannenmakers behoefte hebben aan informatie, die niet altijd voorhanden is. Deze informatiebehoefte laat zich in een aantal onderzoeksvragen vertalen. In de eerste plaats is inzicht nodig in de wensen en behoeften van de potentiële gebruikers en bezoekers. Wil het marketingbeleid kans van slagen hebben, dan moet duidelijk zijn welke behoeften van welke toeristen en recreanten de voorzieningen kunnen bevredigen. Omdat de lokale economie en de stedelijke werkgelegenheid er door gestimuleerd moeten worden, is inzicht in de bestedingspatronen eveneens gewenst. Deze thema's stonden bijvoorbeeld centraal in een onderzoek van de Werkgroep Recreatie en Toerisme van het Nijmeegse Geografisch en Planologisch Instituut naar de profielen van de bezoekers van de binnensteden van een aantal IJsselsteden.

Voor de ontwikkeling van het toeristisch-recreatieve produkt is daarnaast informatie over de mogelijke verbanden tussen de verschillende voorzieningen onontbeerlijk. De attractiviteit van een stedelijk recreatiemilieu wordt niet zo zeer bepaald door de afzonderlijke voorzieningen, maar juist door de mate waarin deze in een totaalpakket geïntegreerd zijn. Een grote verscheidenheid aan attracties maakt een stad in recreatief opzicht aantrekkelijk. Multipliereffecten zullen eerst dan optreden 'als er een rijk geschakeerd en ruimtelijk geassocieerd ge-

heel aan grote en kleine attracties aanwezig is'.¹

Onderzoek naar dergelijke ruimtelijke samenhangen is een terrein waar geografen zich bij uitstek thuis voelen. Een onlangs door 't Feitenbrein en de Vakgroep Sociale Geografie van de Universiteit van Amsterdam uitgevoerd onderzoek mag als voorbeeld dienen voor de wijze waarop geografen in de informatiebehoefte van lokale beleidsmakers kunnen voorzien. In opdracht van de gemeente Haarlem is onderzocht in hoeverre de toeristisch-recreatieve voorzieningen in de Haarlemse binnenstad in combinatie worden bezocht.

Voor de rentabiliteit van de voorzieningen is behalve de van elders afkomstige bezoeker ook de eigen stadsbevolking van groot belang. De voorzieningen hebben pas bestaansrecht als er ook een lokaal draagvlak voor aanwezig is. De wensen en behoeften van de lokale bevolking verdienen daarom ruime aandacht. De activiteiten die de stedelijke huishoudens in hun vrije tijd ontplooiën, zijn mede bepalend voor het antwoord op de vraag voor welke voorzieningen een markt aanwezig is.

Een gevarieerd aanbod van ruimtelijk nabije voorzieningen is niet alleen voor het aantrekken van toeristen en recreanten belangrijk, maar zal ook het wervende karakter van het stedelijke woonmilieu vergroten. Het beleid zal daarom de levendigheid en de leefbaarheid van de (binnen)stad ten goede moeten komen. Een zorgvuldig recreatiebeleid kan zo bijdragen aan de verwezenlijking van zowel economische doelstellingen als revitaliseringsdoelstellingen. Bij de empirische onderbouwing en invulling van dit beleid zijn geografen uitstekend inzetbaar.

* Stafmedewerker Stichting Geografenwerk

1. A.G.J. Dietvorst, W.H.J. Poelhekke en J. Roffelsen: *Hoe meer verscheidenheid aan attracties, des te aantrekkelijker de stad*. In: *Recreatie en Toerisme* 1987 nr. 11, blz. 441-445.

Alleen op de wereld

Huilers noemen we ze. En hun geklaag gaat werkelijk door merg en been. Ze spoelen hulpeloos aan op de stranden van ons Waddengebied. Ziek, ondervoed en absoluut niet in staat om op eigen kracht in leven te blijven. Hun 'gehuil' is een laatste schreeuw om hulp!

In de zeehondencrèche van Pieterburen wordt die hulp geboden. Met de juiste verzorging, voeding en medicijnen worden jaarlijks vele tientallen zeehonden van een wisse dood gered.

Donateur worden van de zeehondencrèche in Pieterburen betekent een daadwerkelijke bijdrage leveren aan het welzijn van de zeehond. Door het insturen van de bon zet u een eerste stap in de goede richting.

zeehondencrèche PIETERBUREN

BON

Ja, ik red een zeehondeleven!

Maak mij donateur en stuur een acceptgiro
ter waarde van f _____

Naam: _____

Adres: _____

Kode: _____

Plaats: _____

Stichting Zeehondencrèche Antwoordnummer 950
9950 WL Pieterburen (Postzegel niet nodig)